

meg a rövid utat a folyóig, és amikor kopogva ráléptek a fahídra, Vuk apja kezét lengetve, nevetve így szólt: »Szavamra, én is ezt tettem volna!« A lovak átrobogtak a fahídon, hallgatva erős és egyenletes lépéseiket, élvezve azt és mindig tüzesebbek és büszkébbek lettek. A mozsár-ágyú utánuk menydörgött és mint egy medve jóakaratóan és mulatságoosan ugrándozott. —

Ez a töredék a felkelés első napjairól kelet-Crnagorában 1942 év december végén íródott, Boszanska Krajinában, ahol két crnagorai dandár harcolt és ahol a »Borba« és a »Vezérkar jelentései«-nek nyomdája volt. Ez időben Crnagora olasz és csetnik megszállás alatt volt és az olasz és külföldi fasiszták, valamint a türelmetlen és Crnagorát kevésbé ismerő emberek, azt állították, hogy a crnagoraiak le vannak verve, sőt, hogy nagy részük a csetnikekhez pártolt át. Akkor e töredéknek »Vuk, én hiszek benned« volt a címe és a crnagorai brigádok Crnagorába — különösen nemes és megfélemlíthetetlen ifjúságába — vetett hitének kifejezője volt. Nem csalatkoztunk eme hitben. Egy évvel később Peko kiegészítette a negyedik crnagorai dandárt harcosokkal, főleg ifjúharcosokkal, Vuk vidékéről, és azután megalakította hadseregünk Hatodik, Hetedik és Nyolcadik crnagorai dandárát. Vuk, akiről Moracsába való távozásra után 1941 őszén semmit sem hallottam, váratlanul megjelent egy évvel ezelőtt a »Vezérkar jelentésében«; főhadnagynak lett előléptetve. Később megtudtam, hogy 1942 márciusában Albániában fogságba esett, ahonnét azonban megszökött és belépett az Első partizán zászlóaljba Makedóniában, ahol egészen Szkoplje felszabadításáig harcolt.

Most tiszt a Narodna Odrana hadtestének egyik dandárjában.

Fordította: Léderer Kató

UJ VILÁGOT ÉPITÜNK

Írta: Talpai János

Gondolataink nem is foglalkozhatnak mással, mint társadalmi rendünk gazdasági, kulturális felépítésével és megszervezésével. A kétkezi és szellemi, de főleg az aktívista élharcosokhoz intézem szavaim.

A közvetlen szükségyszerű testi táplálék mellett a szellemi táplálékra azért van szükségünk, hogy abból új tudást merítsünk és a régit erősítsük. Ezen kívül azért, hogy szellemi kapcsolatainkat kiépítsük a világ összes demokratikusan érző, gondolkodó és cselekvő népei felé. Azon írók felé, akik a népből nőttek ki, a néppel együtt éreznek és írásaikban a dolgozó nép forradalmi harcát tükrözik vissza. Hazánk az alkotmány kihirdetése után és életbe lépésének következtében a gazdasági fölépítés új szakaszába érkezett. Ezzel a fokozott munkálkodás útjára kell lépniünk az újjáépítéséért, a többet és jobban termelésért. Minden erőnket meg kell feszítenünk, ha azt akarjuk, hogy népeink életszínvonala emelkedjék és egyben hazánk is fejlődjön és virágozzon. Új feladatok előtt állunk. Napjainkban egy rég kívénhedt korszak kizsákmányolásán alapuló rendszerét zártuk le.

A földreform következtében a föld megmunkálói kezébe kerül. Ezáltal a föld új és régi tulajdonosainak felelőssége még jobban fokozódik. Népeink életszínvonalának emelését csak úgy érhetjük el, ha a termelést a mezőgazdaságban is minél magasabb fokra emeljük. A föld művelőinek minden tudásukat és anyagi erejüket latba kell vetniök, hogy termés ered-

ményünk minél nagyobb legyen. Ez vonatkozik egész parasztságunkra. Mindenkinél tudnia kell feladatát. Ezáltal is kiszélesedik a nép gazdasági, politikai és kulturális ténykedése. Megfelelő gazdasági alap nélkül a kulturális és politikai munkában való erőteljes részvétel nem lehetséges. Falvaink lakosságának tudniok kell, hogy a Vajdaságnak gazdagon termő földjeit igen kis mértékben használjuk ki. Ha terméadatainkat összehasonlítjuk fejlettebb külföldi országok adataival, ahol a föld tudvalevőleg összehasonlíthatatlanul gyengébb a miénkénél, azt látjuk, hogy ennek ellenére ott több és jobb búzát, cukorrépat, burgonyát stb. termelnek, mint nálunk. Ezeket az eredményeket mi nemcsak elérni vagyunk képesek, de túlszárnyalni is. Földjeinket tervszerűen kell megművelnünk és nem kell sajnálnunk a trágyát, a műtrágyát a földtől.

Nagyon fontos kérdés, hogy az új földtulajdonos hogyan és milyen gyorsan munkálja meg földjét. Lesz-e ideje az új kor szellemének gazdasági rendjének, árucseré forgalmának, politikai és kulturális kérdéseinek kellő tanulmányozására és megismerésére. A mezőgazdasági dolgozók számára nem lehetnek többé közömbösek a politikai és kulturális fejlődéssel szoros kapcsolatban álló kérdések. Ma minden dolgozó előtt a szellemi felemelkedés végtelen távlatai nyíltak meg és ezt a lehetőséget ki kell használni. A földreformmal kapcsolatban mezőgazdasági dolgozóink eddig elnyomott tömegei jelentős gazdasági tényezővé váltak. Rájuk hárul a mezőgazdasági termelés mennyiségének és minőségének felelőssége. Ugyan úgy, ahogy kormányzati rendszerünk a nép legszélesebb rétegein alapszik, úgy gazdasági rendszerünk is a legszélesebb néptömegekre támaszkodik. A kezdeményezésnek mindig a népből kell kiindulnia.

Most az a legidősebb kérdés, hogyan munkálják meg földjeiket azok az új földtulajdonosok, akiknek semmi gazdasági felszerelésük sincs, vagy ami van az elégtelen. Feladatunk a jelen pillanatban, hogy rajtuk és ezáltal magunkon és egész országunkon minden rendelkezésünkre álló eszközzel segítsünk. Először is a rendelkezésre álló igavonó állatokat gazdasági felszereléseket és traktorokat tervszerűen kell felhasználnunk és kihasználnunk. Törekvéseink fő vonalát az képezi, hogy a termelést a háború előtti színvonalra emeljük, de ez még nem zárja ki azt, hogy azokat túl is haladjuk.

Néhol a szövetkezeti közös munkától idegenkedést tapasztalhatunk. Tudnunk kell, hogy a közös munkának óriási előnyei vannak, de különösen ma, amikor sok új földtulajdonos képtelen lesz arra, hogy földjét egyedül művelje meg. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy tüzzel-vassal kell megcsinálnunk a szövetkezeteket, mert azokat csakis ott alakíthatjuk meg, ahol azt az új földtulajdonosok maguk kívánják és megértik annak jelentőségét.

A kölcsönös segélynyújtás feltétlenül szükséges, ha például a földeket cukorrépaival vetjük be. A szántást itt idejében kell elvégeznünk, mert ez a növényfajta megkívánja, hogy március derekán már a földben legyen, hogy májusra, mikor már elő kerülnek a rovarok és esetleg szárazság is bekövetkezhetik, megerősödjön és ellenállóképesebb legyen. Ezt csak mint példát említettem.

Azok a földmunkások, akik földjeiket egymás mellett kapják és kellő gazdasági felszerelés nélkül állanak jól tennék, ha legalább a szántással összefognának, mert a traktorral való szántás sokkal előnyösebb és olcsóbb. A nadrágszűj nagyságú földeken gépekkel dolgozni nem kifizető.

A most következő tavasz új korszak kezdetét jelenti, demokratikus népi köztársaságunk történetében, mert most valóban új barázdát szánt az eke. Új társadalmi rétegek fejlődnek és erősödnek. Az új tavasz olyan társadalmi rend hajnala, amelyben nem lesz munkanélküliség, a földesúr és a gyártulajdonos nem bocsájthatja el munkásait, mert a dolgozó népé a gyár és a föld. És a dolgozó nép igazgatja a termelést. És minden dolgozó, legyen az kétkézi vagy szellemi munkás, teljesítménye után jut megbecsüléshez és emberhez méltó élethez.

*****

MARKOVICS JÁNOS:

KARÁCSONYDACHAUBAN

Karácsony.

1944 decembere ajándéknul nekünk nem hozott havat,
csak több szennyet, mocskot, tetvet, sarat,
Közöttünk a vérhályogos szemű, tifuszt, kolerát köpködő »láger-kaszás«
láradatalanul, vakon,
kenyeret, életet adó ember-kalászt arat,
míg valahol a világ nagy istállójában
ember-állatok mérgező lehelletétől távol,
gyáva gyilkosok fogvacogása közben,
új megváltót ringat a vörös jászol.

Karácsony.

Otthon most dísztelen minden fenyőfa-ág,
mert a díszeket életet kioltó kezek fekete ünnepek egy ágú fáira aggatták,
Itt nálunk már ékesek a karácsonyi fenyők.
Vannak rajtuk gödrükből kivájt gyermek-szemek, kézzel kitépott asszony-szívek,
s van rajtuk még különleges díszül szüzek hajas skalpja és sok-sok egyszerű
[piros csillag-virág,

S míg Dachauban misézik a karácsony sötét papja,
vajából a világ trágyabúzós, nagy istállójában, ember-hiének tépő karmaitól távol,
félelemtől remegő kígyó-ivadékok sziszegése közben,
új megváltót ringat a vörös jászol.

Karácsony.

Anyák! Ne búsuljatok, ne sirassátok a fiaitokat,
ne sajnáljátok a díszeket, a hozzánkfüzőit álmaikat.
Mi nem bánkódunk semmin. Korbács, ragály, éhség, szomj nem tör meg bennünket,
Anyák! Ti vagytok a tegnap, mi vagyunk a ma s lia titeket és minket ki is
[pusztítanak,
az utánunk jövők — a holnap tiétek tíze helyettünk az új
[szabadság-virradatokat.

Míg arcunkat a tifusz pirosítja,

valahol a világ piszkos, nagy istállójában, ember-fenevadak vészes morgásától
távol,

a szenvedés a kín a vér szadistáinak utolsó kőj-libegése közben,
új megváltót ringat a vörös jászol.